ผลกระทบด้านเศรษฐกิจสถานการณ์โควิด-19 ต่อครัวเรือนในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก
Economic Impact of COVID-19 Situation on Household in Mae Sot District, Tak Province

จันทรวิมล คีรีกังวาล[1] วรวิทย์ คำตัน[2] อังคณา ตาเสนา[3]
Jantarawimon Keereekangwan[1] Voravit Khamtan[2] Angkana Tasena[3]
[1,2]นักศึกษาหลักสูตรปริญญาบัญชีบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด, มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
[1,2]Graduate Student in Bachelor of accountancy Program, Kamphaeng Phet Rajabhat University, Mae Sot, Kamphaeng Phet Rajabhat University
[3]มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร แม่สอด มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
Kamphaeng Phet Rajabhat University, Mae Sot, Kamphaeng Phet Rajabhat University
E-mail: Bomvoravit@gmail.com; โทรศัพท์มือถือ: 093-2104905

Received: 10 December 2020
Revised: 23 March 2021
Accepted: 14 July 2021

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากสถานการณ์ โควิด-19 ต่อครัวเรือนในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก จำนวน 400 ครัวเรือน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญหรือตามความสะดวก เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ แบบสอบถามและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา

ผลการวิจัย พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร มีสมาชิกในครอบครัว 3-4 คน และครัวเรือนมีรายได้ก่อนสถานการณ์โควิด-19 เท่ากับ 30,721.59 บาท และหลังสถานการณ์โควิด-19 รายได้ลดลงเหลือ 28,593.09 บาท สำหรับค่าใช้จ่ายของครัวเรือนก่อนสถานการณ์โควิด-19 เท่ากับ 27,991.15 บาท และหลังสถานการณ์โควิด-19 ลดลงเหลือเท่ากับ 27,271.92 บาท ส่วนหนี้สินของครัวเรือนโดยเฉลี่ยของครัวเรือนก่อนสถานการณ์โควิด-19 เท่ากับ 1,185.00 บาท และหลังสถานการณ์โควิด-19 มีหนี้สินลดลงเท่ากับ 1,023.25 บาท การออมเงินของครัวเรือนก่อน

สถานการณ์โควิด-19 เท่ากับ 2,538.25 บาท และหลังสถานการณ์โควิด-19 ออมเงินลดลงเหลือ 185.99 บาท สำหรับผลกระทบ จากสถานการณ์ โควิด-19 ต่อครัวเรือนในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า อยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x}$ =3.43 แบ่งเป็นผลกระทบด้านสังคม อยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x}$ =3.39 และผลกระทบด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง $\bar{x}$ =3.47 สำหรับแนวทางในการปรับตัวช่วงสถานการณ์โควิด 19 และความช่วยเหลือที่ต้องการ อยู่ในระดับมาก $\bar{x}$ =3.50
คำสำคัญ: รายได้/ ค่าใช้จ่าย/ ครัวเรือน/ ผลกระทบ/ สถานการณ์โควิด

Abstract

The objective of this research was to study the impacts of COVID-19 on households in Mae Sot District, Tak Province. The sample group was 400 households residing in Mae Sot District, Tak Province, using accidental random sampling. The instruments used in this study were questionnaires, and the data were analyzed using descriptive statistics.

The findings revealed that most of the respondents were farmers, which each household had 3-4 members. Each household earned 30,721.59 baht before the COVID-19, but earned 28,593.09 baht after the situation. The household expenditure before the COVID-19 was 27,991.15 baht, and decreased to 27,271.92 baht after the situation. The household liabilities before the COVID-19 were 1,185.00 baht, and decreased to 1,023.25 baht after the situation. Household savings before the COVID-19 were 2,538.25 baht, and decreased to 185.99 baht after the situation. The impacts of the COVID-19 on the households in Mae Sot District, Tak Province, was at a moderate level ($\bar{x}$ = 3.43), in which social impacts and economic impacts were at a moderate level, with an average of $\bar{x}$ = 3.39 and $\bar{x}$ = 3.47, respectively. As for guidelines on the adaptation during the COVID-19 situation and the needed assistance were at a high level ($\bar{x}$ = 3.50).
Keywords: Income/ Expenditure/ Household/ Impact/ COVID-19 Situation

บทนำ

สถานการณ์เศรษฐกิจภาคครัวเรือนไทย การบริโภคสินค้าคงทนมีแนวโน้มลดลงต่อเนื่อง โดยเฉพาะความเปราะบางทางการเงินของครัวเรือนที่เพิ่มขึ้น เช่น รายได้ที่ลดลง หนี้ที่เพิ่มขึ้น หนี้ครัวเรือนที่อยู่ในระดับสูง ล้วนส่งผลกระทบต่อการจับจ่ายใช้สอยของครัวเรือนโดยครัวเรือนไทยก่อหนี้เพิ่มในด้านที่อยู่อาศัย การบริโภค และการเกษตร หนี้ที่มีสัดส่วนสูงที่สุดของครัวเรือน ในปัจจุบันเพิ่มขึ้นจาก 137,678 บาทต่อครัวเรือน ในปี พ.ศ. 2560 มาอยู่ที่ 139,904 บาท ต่อครัวเรือน ในครึ่งแรกของปี พ.ศ. 2562 สำหรับหนี้เพื่อการบริโภคนี้ถือเป็นหนี้ที่เติบโตเร็วที่สุด ในช่วง 10 ปีที่ผ่านมา สถานการณ์เศรษฐกิจภาคครัวเรือนไทยในปัจจุบันกำลังอยู่ในสภาวะซบเซา ทั้งรายได้และการใช้จ่ายเฉลี่ยลดลงเป็นครั้งแรกในรอบ 10 ปี ขณะเดียวกัน พบว่า สถานะทางการเงินของครัวเรือนเปราะบางมากขึ้น จากภาระหนี้ที่ยังเพิ่มขึ้น อัตราการออมที่ลดลง ส่งผลให้เงินช่วยเหลือจากภาครัฐมีบทบาทเพิ่มมากขึ้นในการประคับประคองกลุ่มครัวเรือนรายได้น้อยในช่วงที่ความสามารถในการหารายได้อ่อนแอ และยังมีความเปราะบางสูง จากข้อมูลการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของภาคครัวเรือนไทย (ยรรยง ไทยเจริญ และคณะ. 2563)

นอกจากนี้สำนักงานสถิติแห่งชาติ ได้จัดทำการสำรวจภาวะเศรษฐกิจและสังคมของครัวเรือน ปี พ.ศ. 2562 เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับรายได้ ค่าใช้จ่าย ภาวะหนี้สิน และทรัพย์สินของครัวเรือน เมื่อเปรียบเทียบรายได้ ค่าใช้จ่ายและหนี้สินต่อรายได้ พบว่า ครัวเรือนทั่วประเทศตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ถึง 2562 มีรายได้เฉลี่ยมากกว่าค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการยังชีพ และพบว่า รายได้และค่าใช้จ่าย ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2552 ถึง 2560 เพิ่มขึ้นเรื่อยๆ คือ รายได้จาก 20,903 บาท ในปี พ.ศ. 2552 เพิ่มขึ้นเป็น 26,946 บาท ในปี พ.ศ. 2560 และเช่นเดียวกับค่าใช้จ่ายที่จาก 16,205 บาท ในปี พ.ศ. 2552 เพิ่มขึ้นเป็น 21,437 บาท ในปี พ.ศ. 2560 ตามลำดับ

สำหรับปี พ.ศ. 2562 ทั้งรายได้และค่าใช้จ่ายลดลงจาก ปี พ.ศ. 2560 และเมื่อพิจารณาผลต่างของรายได้และค่าใช้จ่ายในปี พ.ศ. 2562 พบว่า รายได้สูงกว่าค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการยังชีพ 5,135 บาทต่อครัวเรือน หรือประมาณ 1,834 บาทต่อคน (ขนาดของครัวเรือนเฉลี่ยเท่ากับ 2.8 คน) ซึ่งส่วนใหญ่ถูกนำไปใช้ในการชำระหนี้ เช่น หนี้เพื่อการซื้อ/เช่าซื้อบ้าน/หรือที่ดิน หนี้อุปโภคบริโภค และรายได้ส่วนที่เหลือจากการชำระหนี้และไม่ได้ถูกใช้สอยออกไป ก็มีเหลือไว้สำหรับการเก็บออม เป็นต้น ดังภาพที่ 1

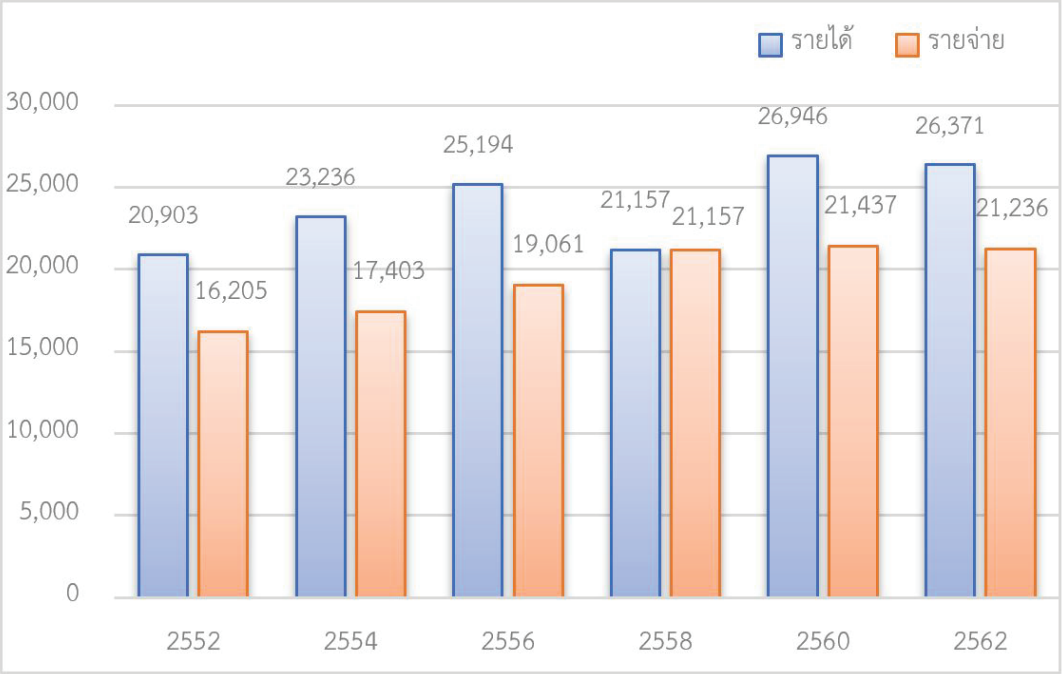

ทั้งนี้ จังหวัดตาก มีประประชากรรวมทั้งหมด 525,684 คน และมีครัวเรือน 177,759 ครัวเรือน รายได้ 66,618.10 บาท/ปี รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ย 115,285.20 บาท/ปี รวมทุกพื้นที่ จังหวัดตาก มี 9 อำเภอ แต่ละอำเภอมีรายได้ รายจ่าย แสดงดังตารางดังต่อไปนี้

ตารางที่ 1 จำนวนครัวเรือนในอำเภอแม่สอด

พื้นที่	จำนวนครัวเรือน	รายได้ เฉลี่ยต่อปี	รายจ่าย เฉลี่ยต่อปี
อำเภอเมืองตาก	35,156	76,399.23	125,432.89
อำเภอบ้านตาก	13,546	72,665.45	128,133.10
อำเภอสามเงา	10,117	64,406.72	133,010.83
อำเภอแม่ระมาด	16,889	52,278.48	57,453.86
อำเภอท่าสองยาง	19,874	76,142.90	108,907.54
อำเภอแม่สอด	45,728	69,304.80	121,271.40
อำเภอพบพระ	18,268	71,326.86	130,565.94
อำเภออุ้มผาง	9,145	61,638.65	116,293.01
อำเภอวังเจ้า	9,036	55,399.81	111,344.96

(แหล่งที่มา : องค์การบริหารส่วนจังหวัดตาก. 2561)

จากข้อมูลที่ได้มีการสำรวจ พบว่า จำนวนครัวเรือนในอำเภอแม่สอด มีครัวเรือนมากที่สุด เนื่องจากเป็นอำเภอหนึ่งในเขตพัฒนาเศรษฐกิจพิเศษที่มีความเจริญก้าวหน้า จึงเลือกที่จะศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

สถานการณ์การระบาดของโควิด-19 ส่งผลให้รัฐบาลต้องใช้มาตรการที่เข้มข้น เพื่อควบคุมการระบาด โดยได้เริ่มใช้มาตรการล็อกดาวน์ในวันที่ 26 มีนาคม พ.ศ. 2562 ไปจนถึง 15 มิถุนายน พ.ศ. 2562 ส่งผลให้เศรษฐกิจหยุดชะงักหรือไม่ได้ออกไปทำงานและไม่มีรายได้เกิดขึ้น ซึ่งมาตรการต่างๆ ได้รับผลกระทบจากวิกฤตโควิดส่งผลกระทบต่อรายได้จากการรับจ้างทั้งในและนอกภาคเกษตรของครัวเรือนมากที่สุด และกระทบกว่าร้อยละ 50 ของครัวเรือน แสดงให้เห็นว่าความรุนแรงของผลกระทบมีความแตกต่างกันค่อนข้างมากระหว่างครัวเรือน นอกจากนี้ร้อยละ 20 ของครัวเรือนมีรายได้จากเงินโอนลดลง ซึ่งส่วนใหญ่สืบเนื่องมาจากการมีญาติตกงานในต่างจังหวัด และในขณะที่ร้อยละ 23 ของครัวเรือนได้รายได้ลดลงจากการทำธุรกิจการค้ามีเพียงร้อยละ 2 เท่านั้นของครัวเรือนได้รับรายได้เพิ่มขึ้น เนื่องจากความต้องการสินค้าของชุมชนเพิ่มมากขึ้น ซึ่งส่วนใหญ่เป็นสินค้าอุปโภคและบริโภคในชีวิตประจำวัน จากสถานการณ์ดังกล่าว จึงส่งผลกระทบต่อภาคครัวเรือนในอำเภอแม่สอด จังหวัดตากเช่นเดียวกัน

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมองเห็นว่าการศึกษาเรื่องผลกระทบต่อเศรษฐกิจครัวเรือน หลังสถานการณ์โควิด-19 ในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ได้สังเกตเห็นว่าผลกระทบที่ตามมาหลังจากที่สถานการณ์โควิด-19 ทำให้ครัวเรือนในอำเภอแม่สอด ได้รับผลกระทบจากวิกฤตนี้ ทำให้มีรายได้น้อยลง เวลาทำงานลดลง และมีการหยุดงานหรือตกงาน ซึ่งจะส่งผลกระทบไปสู่ค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือน ดังนั้น ผลกระทบจากการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโควิด-19 นี้ จะส่งผลต่อเนื่องไปสู่ระดับความยากจนและความเหลื่อมล้ำที่จะเพิ่มสูงขึ้นได้ จากผลกระทบเหล่านี้รัฐบาลได้มีการเข้ามาช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระผลจากสถานการณ์โควิด-19 โดยมีมาตรการช่วยเหลือเงินเยียวยา 5,000 บาท การงานที่ไม่สามารถออกไปทำงานได้จึงทำให้ไม่มีรายได้เกิดขึ้น และอีกหลายด้านต่างๆ ด้วยเหตุนี้ความเป็นอยู่ ของครัวเรือน รายได้และค่าครองชีพ การจ้างงาน ได้รับผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของไวรัสโคโรนา หรือโควิด-19 จึงเป็นที่มาของการศึกษาวิจัยครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางในการรับมือกับสถานการณ์โรคระบาดที่จะเกิดขึ้นในอนาคตและสามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการต่อไปได้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาผลกระทบจากสถานการณ์โควิด-19 ต่อครัวเรือนในพื้นที่อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านพื้นที่

เก็บข้อมูลในเขตพื้นที่อำเภอแม่สอด โดยแบ่งพื้นที่ออกเป็น 10 ตำบล คือ 1. ตำบลแม่กุ 2. ตำบลแม่กาษา 3. ตำบลท่าสายลวด 4. ตำบลมหาวัน 5. ตำบลแม่ปะ 6. ตำบลแม่ตาว 7. ตำบลพระธาตุผาแดง 8. ตำบลด่านแม่ละเมา 9. ตำบลพระวอ 10. ตำบลแม่สอด (สำนักงานจังหวัดตาก, 2562)

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ครัวเรือนที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ สมาชิกครัวเรือนครัวเรือน อายุตั้งแต่ 20-60 ปี ที่อาศัยอยู่ในอำเภอแม่สอด ทั้งหมด 10 ตำบล ซึ่งมีครัวเรือนทั้งสิ้น 35,191 ครัวเรือน (สำนักบริหารการทะเบียน กรมการปกครอง, 2562) และการศึกษาครั้งนี้ใช้วิธีสำรวจด้วยการทำแบบสอบถาม โดยพัฒนาแบบสอบถามขึ้นมา เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีดำเนินการวิจัยชิงพรรณนา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการศึกษาครั้งนี้ คือ ครัวเรือนที่อาศัยอยู่ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก ปัจจุบันมีจำนวนครัวเรือน 75,728 ครัวเรือน (องค์การบริหารส่วนจังหวัดตาก, 2561)

การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยการใช้สูตรของ Taro Yamane ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ณ ระดับคลาดเคลื่อนที่ 5% จะได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ. 2556, หน้า 148) สามารถคำนวณหากลุ่มตัวอย่างได้ดังนี้

$$n = \frac{75,728}{1+75,728\ (0.05)^2}$$

$$n = 398 \text{ ตัวอย่าง}$$

ดังนั้น จำนวนขนาดตัวอย่างสำหรับการวิจัยครั้งนี้ เท่ากับ 398 ครัวเรือน และเพื่อให้การเก็บข้อมูลของแบบสอบถามคลอบคลุมสมบูรณ์ จึงเพิ่มจำนวนของกลุ่มตัวอย่างสำรอง 2 ครัวเรือน รวมได้ 400 ครัวเรือน แบบสอบถามที่ได้รับมีทั้งหมด 400 ครัวเรือน โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบบังเอิญหรือตามความสะดวก จากครัวเรือนในเขตพื้นที่ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม จำนวน 400 ชุด โดยในส่วนของข้อคำถามมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check-list) และเป็นแบบมาตราฐานส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งแบบสอบถามแบ่งออกเป็น 6 ส่วน ได้แก่

ส่วนที่ 1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุปัจจุบัน สถานภาพ ระดับการศึกษา อาชีพ และจำนวนสมาชิกในครัวเรือน แบบสอบถามแบบปลายปิด ให้เลือกตอบ จำนวน 6 ข้อ

ส่วนที่ 2 ลักษณะข้อมูลรายได้ค่าใช้จ่ายและหนี้สินต่อเดือนโดยเฉลี่ย ได้แก่ รายได้ครัวเรือน ค่าใช้จ่ายในครัวเรือน และหนี้สินในครัวเรือน แหล่งการเงินที่ท่านต้องชำระ และเงินเก็บ เงินออมในครัวเรือน

ส่วนที่ 3 ผลกระทบสถานการณ์โควิดต่อการใช้จ่ายและบริโภคของครัวเรือนในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก คือ ผลกระทบด้นสังคม และผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ส่วนที่ 4 แนวทางในการปรับตัวช่วงสถานการณ์โควิด-19 การกำหนดคะแนนตามสเกล

ส่วนที่ 5 ความช่วยเหลือที่ต้องการ มีดังนี้ ด้านเงินอุดหนุน ด้านสิ่งของ และด้านความช่วยเหลืออื่นๆ

โดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ของ Likert แบ่งออกเป็น 5 ระดับ โดยมีการกำหนดคะแนนตามสเกล ดังนี้

5	หมายถึง	มีระดับความเห็นด้วยมากที่สุด
4	หมายถึง	มีระดับความเห็นด้วยมาก
3	หมายถึง	มีระดับความเห็นด้วยปานกลาง
2	หมายถึง	มีระดับความเห็นด้วยน้อย
1	หมายถึง	มีระดับความเห็นด้วยน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการศึกษาวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายของการวิจัย
2. ศึกษาค้นคว้าแนวคิดทฤษฎี และรายงานการวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. สร้างแบบสอบถามผลกระทบสถานการณ์โควิดต่อการใช้จ่ายและบริโภคของครัวเรือนในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก

4. ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา ผู้เชี่ยวชาญ 5 คน จากนั้นนำผลการประเมินมาคำนวณค่า IOC โดยใช้สูตร IOC = $\frac{\Sigma R}{N}$

$$IOC = \frac{96}{96} = 1$$

5. จัดทำแบบสอบถามจำนวน 400 ชุด

6. รวบรวมเก็บข้อมูลกับตัวอย่างที่กำหนดไว้

7. เก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมด 400 ชุด โดยแบบสอบถามจากครัวเรือนในพื้นที่ อำเภอแม่สอด จังหวัดตาก การตรวจสอบความถูกต้องและความครบถ้วนของแบบสอบถามที่ได้รับแล้วนำไปประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้ผลการวิจัยมีความถูกต้องและรวดเร็วมากที่สุด ผู้วิจัยได้บันทึกและประมวลผลข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปเพื่อการวิจัยวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล ดังนี้

สถิติพรรณนา (Descriptive statistics) ซึ่งเป็นการหาค่าทางสถิติพื้นฐานเพื่อแสดงการกระจายของคำตอบหรือความคิดเห็น และอธิบายลักษณะของข้อมูลในเบื้องต้นโดยใช้การหาจำนวน ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation: S.D.) ทั้งนี้เพื่อนำมาสรุประดับความคิดเห็นโดยรวบรวมแต่ละด้าน ซึ่งจะใช้ในการทดสอบตัวแปรต่อไป

ผลการวิจัย

การศึกษาผลกระทบสถานการณ์โควิดต่อการใช้จ่ายและบริโภคของครัวเรือนในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า กลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.5 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.8 สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 56 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 29.3 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 37.0 และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ด้วยกัน 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 11.3

ก่อนสถานการณ์โควิด มีรายได้โดยเฉลี่ย 30,721.59 บาท ส่วนใหญ่รายได้จากการทำงาน จำนวน 16,703.35 บาท มีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค ส่วนใหญ่เป็นอาหาร เช่น อาหารสด อาหารแห้ง เครื่องปรุงรส จำนวน 7,375.93 บาท และมีค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค ส่วนใหญ่เป็นค่าเบี้ยประกันภัย ประกันชีวิต จำนวน 749.59 บาท แหล่งเงินกู้ คือ สินเชื่อส่วนบุคคลในระบบ จำนวน 1,165.00 บาท การออมเงิน ส่วนใหญ่ เป็น ฝากธนาคาร จำนวน 1,540.00 บาท

หลังสถานการณ์โควิด มีรายได้โดยเฉลี่ย 28,593.09 บาท ส่วนใหญ่รายได้จากการทำงาน จำนวน 16,227.85 บาท มีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค ส่วนใหญ่เป็นอาหาร เช่น อาหารสด อาหารแห้ง เครื่องปรุงรส จำนวน 7,288.00 บาท และมีค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค ส่วนใหญ่เป็นค่าเบี้ยประกันภัย ประกันชีวิตจำนวน 727.09 บาท แหล่งเงินกู้ คือ แหล่งเงินกู้ คือ สินเชื่อส่วนบุคคลในระบบ จำนวน 997.00 บาท การออมเงิน ส่วนใหญ่เป็นส่วนใหญ่เป็นฝากธนาคาร จำนวน 1,085.00 บาท

มาตรการที่ได้รับช่วยเหลือจากรัฐ ส่วนใหญ่เป็นมาตรการเยียวยาเกษตร 5,000 บาท (3 เดือน) จำนวน 149 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 37.3 รองลงมา คือ มาตรการเยียวยา 5,000 บาท (3 เดือน) จำนวน 143 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 35.8 และมาตรการเยียวยากลุ่มเปราะบาง เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ 1,000 บาท (3 เดือน) จำนวน 63 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 5.8 ตามลำดับ

ผลกระทบสถานการณ์โควิดต่อการใช้จ่ายและบริโภคของครัวเรือน ในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่ตอบแบบสอบถามมีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =3.43, S.D.=0.62)

1. ผลกระทบด้านสังคม

ผลการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบสถานการณ์โควิดต่อการใช้จ่ายและบริโภคของครัวเรือนในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า ผลกระทบด้านสังคมกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่ตอบแบบสอบถามมีความเห็น อยู่ในระดับปานกลาง($\bar{x}$ =3.39, S.D.=0.67) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นในประเด็นสถานการณ์โควิดมีผลกระทบต่อสภาพจิตใจของครัวเรือนอยู่ในระดับใดมากที่สุด ($\bar{x}$ =3.70, S.D.=0.99) รองลงมา คือ มาตรการ ‘‘อยู่บ้าน หยุดเชื้อเพื่อชาติ’’ ($\bar{x}$ =3.69, S.D.=1.12) และการใช้หน้ากากอนามัยตลอดเวลา ($\bar{x}$ =3.65, S.D.=1.05)

2. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ

ผลการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับผลกระทบสถานการณ์โควิดต่อการใช้จ่ายและบริโภคของครัวเรือนในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า ผลกระทบด้านเศรษฐกิจกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่ตอบแบบสอบถามมีความเห็นอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =3.47, S.D.=0.77) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นในประเด็นภาวะเศรษฐกิจถดถอยของประเทศส่งผลกระทบมากที่สุด ($\bar{x}$ =3.65, S.D.=1.06) รองลงมา คือ ช่องทางการสั่งซื้อสินค้าออนไลน์ทำให้ท่านใช้จ่ายเงินมากเพิ่มขึ้น ($\bar{x}$ =3.64, S.D.=1.12) และการกักตุนอาหารและเครื่องดื่มไว้เป็นจำนวนมาก เช่น บะหมี่กึ่งสำเร็จรูป น้ำดื่ม ($\bar{x}$ =3.59, S.D.=1.14)

แนวทางในการปรับตัวช่วงสถานการณ์โควิด 19 พบว่า แนวทางในการปรับตัวช่วงสถานการณ์โควิด 19 กลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่ตอบแบบสอบถามมีความเห็น อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$=3.50, S.D.=0.70) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นในประเด็นการซื้อสินค้าผ่านทางช่องหน้าร้านหรือออนไลน์ได้รับความนิยมสูงมากที่สุด ($\bar{x}$ =3.55, S.D.=1.12) รองลงมา คือ การนำเสนอและให้ความรู้เกี่ยวกับวิธีการป้องกันของโควิด-19 ทำให้ท่านรู้จากวิธีการป้องกัน ($\bar{x}$=3.53, S.D.=1.15) และครอบครัวมีการทำกิจกรรมร่วมกันมากขึ้นในช่วงสถานการณ์โควิด ($\bar{x}$=3.52, S.D.=1.27)

ความช่วยเหลือที่ต้องการ พบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่ตอบแบบสอบถาม มีความเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.50, S.D.=0.63) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นในประเด็นด้านสิ่งของมากที่สุด ($\bar{x}$ =3.57, S.D.=0.77) รองลงมา คือ ด้านเงินอุดหนุน ($\bar{x}$ =3.49, S.D.=0.66) และด้านความช่วยเหลืออื่นๆ ($\bar{x}$ =3.45, S.D.=0.82) ตามลำดับ

1. ด้านเงินอุดหนุน

ผลการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับความช่วยเหลือที่ต้องการ ด้านเงินอุดหนุน พบว่า กลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่ตอบแบบสอบถามมีความเห็น อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =3.49, S.D.=0.66) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นในประเด็นค่าเลี้ยงดูค่าพาหนะ สำหรับครัวเรือนที่ประสบปัญหาความเดือดร้อนมากที่สุด ($\bar{x}$ =3.66, S.D.=1.08) รองลงมา คือ เงินอุดหนุนเพื่อช่วยเหลือ สำหรับครัวเรือนที่ประสบปัญหาความเดือดร้อน ($\bar{x}$ =3.59, S.D.=1.24) และอุปกรณ์ในการป้องกัน ($\bar{x}$ =3.57, S.D.=1.14)

2. ด้านสิ่งของ

ผลการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับความช่วยเหลือที่ต้องการ ด้านสิ่งของ พบว่า กลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่ตอบแบบสอบถามมีความเห็น อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.57, S.D.=0.77) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นในประเด็นอุปกรณ์การศึกษา เช่น เครื่องเขียน สมุด ชุดนักเรียนมากที่สุด ($\bar{x}$ =3.78, S.D.=1.20) รองลงมาคือ อาหาร เช่น อาหารแห้ง ข้าวสาร อาหารกระป๋อง ($\bar{x}$ =3.76, S.D.=0.99) และอุปกรณ์การป้องกันโรค เช่น หน้ากากอนามัย เจลล้างมือ เป็นต้น ($\bar{x}$ =3.71, S.D.=1.22)

3. ด้านความช่วยเหลืออื่นๆ

ผลการสำรวจข้อมูลเกี่ยวกับความช่วยเหลือที่ต้องการ ด้านความช่วยเหลืออื่นๆ พบว่า กลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่ตอบแบบสอบถามมีความเห็น อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =3.45, S.D.=0.82) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีระดับความคิดเห็นในประเด็นการบริการส่งเข้ารับบริการในศูนย์บริการผู้สูงอายุมากที่สุด ($\bar{x}$ =3.51, S.D.=1.12) รองลงมา คือ การบริการนำผู้สูงอายุไปตรวจสุขภาพ ($\bar{x}$ =3.49, S.D.=1.17) และการบริการรับส่งเข้ารับการรักษา ($\bar{x}$ =3.47, S.D.=1.18)

สรุปผลการวิจัย

จากผลการวิจัยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

ตารางที่ 2 รายได้ต่อเดือนโดยเฉลี่ยของครัวเรือน

รายการ	จำนวน (บาท)
รายได้ครัวเรือนก่อนสถานการณ์โควิด-19	30,721.59
รายได้ครัวเรือนหลังสถานการณ์โควิด-19	28,593.09
ผลต่าง (ลดลง)	**2,128.50**

จากตารางที่ 2 รายได้ในครัวเรือนโดยเฉลี่ยของครัวเรือนก่อนสถานการณ์โควิด-19 พบว่า มีจำนวนเท่ากับ 30,721.59 บาท ส่วนรายได้ในครัวเรือนโดยเฉลี่ยครัวเรือนหลังสถานการณ์ โควิด-19 มีจำนวนเท่ากับ 28,593.09 บาท ซึ่งลดลงจากรายได้โดยเฉลี่ยของครัวเรือนก่อนและหลังสถานการณ์โควิด-19 (ลดลง) เท่ากับ 2,128.50 บาท

ตารางที่ 3 ค่าใช้จ่ายต่อเดือนโดยเฉลี่ยของครัวเรือน

รายการ	**จำนวน (บาท)**
ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนก่อนสถานการณ์โควิด-19	27,991.15
ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนหลังสถานการณ์โควิด-19	27,271.92
ผลต่าง (ลดลง)	**719.23**

จากตารางที่ 3 ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนโดยเฉลี่ยของครัวเรือนก่อนสถานการณ์โควิด-19 พบว่า มีจำนวนเท่ากับ 27,991.15 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายในครัวเรือนโดยเฉลี่ยครัวเรือนหลังสถานการณ์โควิด-19 มีจำนวนเท่ากับ 27,271.92 บาท ซึ่งลดลงจากค่าใช้จ่ายในคัวเรือนโดยเฉลี่ยของครัวเรือนก่อนและหลังสถานการณ์โควิด-19 ลดลงเท่ากับ 719.23 บาท

ตารางที่ 4 หนี้สินต่อเดือนโดยเฉลี่ยของครัวเรือน

รายการ	**จำนวน (บาท)**
หนี้สินในครัวเรือนก่อนสถานการณ์โควิด-19	1,185.00
หนี้สินในครัวเรือนหลังสถานการณ์โควิด-19	1,023.25
ผลต่าง (ลดลง)	**161.75**

จากตารางที่ 4 หนี้สินในครัวเรือนโดยเฉลี่ยของครัวเรือนก่อนสถานการณ์โควิด-19 พบว่า มีจำนวนเท่ากับ 1,185.00 บาท ส่วนหนี้สินในครัวเรือนโดยเฉลี่ยครัวเรือนหลังสถานการณ์โควิด-19 มีจำนวนเท่ากับ 1,023.25 บาท ซึ่งลดลงจากหนี้สินในคัวเรือนโดยเฉลี่ยของครัวเรือนก่อนและหลังสถานการณ์โควิด-19 ลดลง เท่ากับ 161.75 บาท

ตารางที่ 5 การออมต่อเดือนโดยเฉลี่ยของครัวเรือน

รายการ	**จำนวน (บาท)**
เงินเก็บในครัวเรือนก่อนสถานการณ์โควิด-19	2,538.25
เงินเก็บในครัวเรือนหลังสถานการณ์โควิด-19	185.99
ผลต่าง (ลดลง)	**2,352.26**

จากตารางที่ 5 เงินเก็บในครัวเรือนโดยเฉลี่ยของครัวเรือนก่อนสถานการณ์โควิด-19 พบว่า มีจำนวนเท่ากับ 2,538.25 บาท ส่วนเงินเก็บในครัวเรือนโดยเฉลี่ยครัวเรือนหลังสถานการณ์ โควิด-19 มีจำนวนเท่ากับ 185.99 บาท ซึ่งลดลงจากเงินเก็บในคัวเรือนโดยเฉลี่ยของครัวเรือนก่อนและหลังสถานการณ์โควิด-19 ลดลงเท่ากับ 2,352.26 บาท

ผลกระทบสถานการณ์โควิด พบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่ตอบแบบสอบถามมีความเห็น อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =3.43, S.D.=0.62)

1. ผลกระทบด้านสังคม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =3.39, S.D.=0.67)
2. ผลกระทบด้านเศรษฐกิจ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =3.47, S.D.=0.77)

แนวทางในการปรับตัวช่วงสถานการณ์โควิด อยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.50, S.D.=0.70) ความช่วยเหลือที่ต้องการ พบว่า ภาพรวมกลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่ตอบแบบสอบถามมีความเห็นอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.50, S.D.=0.63)

1. ด้านเงินอุดหนุน อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =3.49, S.D.=0.66)
2. ด้านสิ่งของอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}$ =3.57, S.D.=0.77)
3. ด้านความช่วยเหลืออื่นๆ อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x}$ =3.45, S.D.=0.82)

อภิปรายผลการวิจัย

การศึกษาผลกระทบสถานการณ์โควิดต่อการใช้จ่ายและบริโภคของครัวเรือนในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก พบว่า กลุ่มตัวอย่างของครัวเรือนที่ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 64.5 มีอายุระหว่าง 21-30 ปี คิดเป็นร้อยละ 51.8 สถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ 56 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 29.3 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกร คิดเป็นร้อยละ 37 และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ด้วยกัน 3-4 คน คิดเป็นร้อยละ 11.3

หลังสถานการณ์โควิด มีรายได้โดยเฉลี่ย 16,407.79 บาท ส่วนใหญ่อาชีพอิสระ เช่น วิชากฎหมาย วิศวกรรม สถาปัตยกรรม การบัญชี รวมถึงการค้าขาย จำนวน 30,000 บาท มีค่าใช้จ่ายที่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค ส่วนใหญ่เป็นอาหาร เช่น อาหารสด อาหารแห้ง เครื่องปรุงรส จำนวน 7,231.08 บาท และมีค่าใช้จ่ายที่ไม่เกี่ยวกับการอุปโภคบริโภค ส่วนใหญ่เป็นค่าเบี้ยประกันภัยประกันชีวิตจำนวน 3,029.55 บาท แหล่งเงินกู้ คือ เงินกู้นอกระบบ จำนวน 3,500.00 บาท การออมเงินส่วนใหญ่เป็นส่วนใหญ่เป็นซื้อทองคำรูปพรรณ/แท่ง เฉลี่ย 10,666.67 บาทต่อเดือน

มาตรการที่ได้รับช่วยเหลือจากรัฐ ส่วนใหญ่เป็นมาตรการเยียวยาเกษตร 5,000 บาท (3 เดือน) จำนวน 149 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 37.3 รองลงมา คือ มาตรการเยียวยา 5,000 บาท (3 เดือน) จำนวน 143 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 35.8 และมาตรการเยียวยากลุ่มเปราะบาง เด็ก ผู้สูงอายุ ผู้พิการ 1,000 บาท (3 เดือน) จำนวน 63 ครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 5.8 ตามลำดับ

จากการศึกษาผลกระทบสถานการณ์โควิดต่อการใช้จ่ายและบริโภคของครัวเรือนในอำเภอแม่สอด จังหวัดตาก สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

ด้านรายได้ของครัวเรือน สถานการณ์โควิด-19 มีผลกระทบต่อรายได้ของครัวเรือนในพื้นที่อำเภอแม่สอด จากผลการวิจัย พบว่า รายได้ในครัวเรือนโดยเฉลี่ยของครัวเรือนก่อนสถานการณ์โควิด-19 มีจำนวนเท่ากับ 21,318.54 บาท ส่วนรายได้ในครัวเรือนโดยเฉลี่ยครัวเรือนหลังสถานการณ์โควิด-19 มีจำนวนเท่ากับ 16,322.73 บาท ซึ่งลดลงจากรายได้โดยเฉลี่ยของครัวเรือนก่อนและหลังสถานการณ์โควิด-19 ลดลงเท่ากับ 4,995.81 บาท ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากรายได้ในครัวเรือนลดลงเมื่อเกิดสถานการณ์โควิด-19 มาจากสาเหตุที่สำคัญ คือ การลดการใช้แรงงาน การปิดกิจการ การตกงาน และมาตรการล็อกดาวน์ โดยมีความสัมพันธ์กับทิศทางและระดับการเปลี่ยนแปลงของรายได้เฉลี่ย สอดคล้องกับงานวิจัย อนุวัต สงสม. (2552) ที่ศึกษาพบว่า การเปลี่ยนแปลงรายได้เฉลี่ยของครัวเรือนตัวอย่างระหว่าง ปี พ.ศ. 2547 - 2550 มีการเปลี่ยนแปลงลดลงมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 72.1 และปี 2549 เป็นปีที่ลดลงมากที่สุดเช่นเดียวกับกรณีของปริมาณผลผลิตเฉลี่ย ซึ่งสาเหตุที่สำคัญอันดับ 1 ที่ทำให้รายได้เฉลี่ยลดลง คือ เหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ ส่วนอันดับ 2 และ 3 คือ การเพิ่มขึ้นของราคาปัจจัยการผลิต และราคาผลผลิตตกต่ำ ตามลำดับ โดยเหตุการณ์ความไม่สงบในพื้นที่มีความสัมพันธ์กับทิศทางและระดับการเปลี่ยนแปลงของรายได้เฉลี่ย

ด้านค่าใช้จ่ายของครัวเรือน สถานการณ์โควิด-19 มีผลกระทบต่อค่าใช้จ่ายของครัวเรือนในพื้นที่อำเภอแม่สอด จากผลการวิจัย พบว่า ค่าใช้จ่ายในครัวเรือนโดยเฉลี่ยของครัวเรือนก่อนสถานการณ์ โควิด-19 พบว่า มีจำนวนเท่ากับ 4,261.71 บาท ส่วนค่าใช้จ่ายในครัวเรือนโดยเฉลี่ยครัวเรือนหลังสถานการณ์โควิด-19 มีจำนวนเท่ากับ 4,180.52 บาท ซึ่งเกิดผลต่าง จากค่าใช้จ่ายในครัวเรือนโดยเฉลี่ยของครัวเรือนก่อนและหลังสถานการณ์โควิด-19 เกิดผลต่าง (ลดลง) เท่ากับ 81.19 บาท ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากค่าใช้จ่ายในครัวเรือนลดลงเมื่อเกิดสถานการณ์โควิด-19 มาจากสาเหตุที่สำคัญ คือ เกิดจากความกังวลเรื่องความไม่แน่นอนทางเศรษฐกิจที่มากขึ้น มีการลดรายจ่ายในสินค้าจำเป็นบางรายการ เช่น หมวดอาหาร หมวดการรักษาพยาบาล แต่ส่วนที่ลดลงมากที่สุด จะเป็นกลุ่มสินค้าฟุ่มเฟือย เช่น เครื่องดื่มแอลกอฮอล์ ความบันเทิง และการท่องเที่ยว สะท้อนว่าครัวเรือนเลือกที่จะประหยัดค่าใช้จ่ายในกลุ่มสินค้า และบริการฟุ่มเฟือยลงมากเป็นพิเศษในสภาวะที่รายได้ไม่เติบโต สอดคล้องกับงานวิจัย ภัทรพร กิจชัยนุกล. (2556) ที่ศึกษาพบว่า สินค้าหรือบริการที่เลือกซื้อจะเป็นไปตามสภาพแวดล้อมของครอบครัว และดูความจำเป็นของครอบครัวมากกว่าจะซื้อสินค้าหรือบริการตามความต้องการของคนในครอบครัว แม้จะมีการเพิ่มค่าครองชีพให้กับประชาชน แต่ค่าครองชีพยังคงมีอัตราที่สูง เพื่อลดค่าใช้จ่ายในครัวเรือนได้ ต้องซื้อสินค้าอุปโภคบริโภคทุกอย่างทำให้ประชาชนมองถึงความจำเป็นในการดำรงชีวิตมากกว่าการซื้อเพื่อความต้องการ

ด้านหนี้ของครัวเรือน สถานการณ์โควิด-19 มีผลกระทบต่อหนี้สินของครัวเรือนในพื้นที่อำเภอแม่สอด จากผลการวิจัยพบว่า หนี้สินในครัวเรือนโดยเฉลี่ยของครัวเรือนก่อนสถานการณ์โควิด-19 พบว่า มีจำนวนเท่ากับ 3,665.99 บาท ส่วนหนี้สินในครัวเรือนโดยเฉลี่ยครัวเรือนหลังสถานการณ์โควิด-19 มีจำนวนเท่ากับ 3,752.58 บาท ซึ่งเกิดผลต่าง จากหนี้สินในคัวเรือนโดยเฉลี่ยของครัวเรือนก่อนและหลังสถานการณ์โควิด-19 เพิ่มขึ้นเท่ากับ 86.59 บาท ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากหนี้สินในครัวเรือนเพิ่มขึ้นเมื่อเกิดสถานการณ์ โควิด-19 มาจากสาเหตุที่สำคัญ คือ เกิดจากครัวเรือนที่มีรายได้ลดลง และค่าใช้จ่ายที่เท่าเดิมหรือเพิ่มขึ้น ส่งผลให้ครัวเรือนก่อหนี้เพื่อรักษาการบริโภคค่าใช้จ่ายระดับเดิม โดยมีหนี้ที่เพิ่มขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัย ลลิตา บุดดา. (2559) ที่ศึกษา พบว่า สาเหตุหนึ่งที่มีผลต่อการก่อหนี้ของภาคครัวเรือน เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งกระทบต่อรายได้และการบริโภคของภาคครัวเรือน โดยในช่วงเศรษฐกิจเติบโตต่ำ เช่นในปี พ.ศ. 2552 และปี 2554 ซึ่งประเทศไทยได้ผลกระทบจากวิกฤตการเงินโลกและเกิดมหาอุทกภัยตามลำดับ กระทบต่อครัวเรือนทั้งในด้านรายได้และการบริโภค ครัวเรือนขาดสภาพคล่องทางการเงินหรือขาดแคลนเงินทุนหมุนเวียนสำหรับใช้จ่ายบริโภคในชีวิตประจำวัน ทำให้ครัวเรือนก่อหนี้เพื่อรักษาการบริโภคระดับเดิม โดยหนี้ที่เพิ่มขึ้นมาจากสินเชื่อประเภทบัตรเครดิตและสินเชื่อส่วนบุคคล ซึ่งเป็นสินเชื่อที่เสริมสภาพคล่องให้แก่ภาคครัวเรือนในภาวะที่เศรษฐกิจเติบโตต่ำ

ด้านการออมของครัวเรือน สถานการณ์โควิด-19 มีผลกระทบต่อเงินเก็บของครัวเรือนในพื้นที่อำเภอแม่สอด จากผลการวิจัย พบว่า มีจำนวนเท่ากับ 6,437.02 บาท ส่วนเงินเก็บในครัวเรือนโดยเฉลี่ยครัวเรือนหลังสถานการณ์โควิด-19 มีจำนวนเท่ากับ 4,664.85 บาท ซึ่งเกิดผลต่าง จากเงินเก็บในครัวเรือนโดยเฉลี่ยของครัวเรือนก่อนและหลังสถานการณ์โควิด-19 ลดลง เท่ากับ 1,772.17 บาท ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากเงินเก็บในครัวเรือนลดลง เมื่อเกิดสถานการณ์โควิด-19 มาจากสาเหตุที่สำคัญ คือ เกิดจากรายได้หักด้วยรายจ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภค และรายจ่ายเพื่อการชำระหนี้ แล้วไม่มีเงินเหลือที่จะเก็บออม ผู้ที่ไม่มีหนี้หรือเหลือมีเงินจากการหักค่าใช้จ่ายต่างๆ แล้วเท่านั้นที่จะมีเงินเก็บเงินออม สอดคล้องกับงานวิจัยซานียะฮ์ ช่างวัฒนกุล. (2559) ที่ศึกษา พบว่า จากผลการศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนในจังหวัดสตูล ประกอบไปด้วย รายได้ รายจ่าย ภาระหนี้สิน และระยะเวลาในการได้รับผลตอบแทน อัตราเงินเฟ้อ และอัตราผลตอบแทน พบว่า ปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม ได้แก่ ภาระหนี้สิน ส่วนรายได้ รายจ่าย ระยะเวลาในการได้รับผลตอบแทน อัตราเงินเฟ้อ และอัตราผลตอบแทนนั้นไม่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการออม เนื่องมาจากเมื่อ

มีรายได้ประชาชนจะนำรายได้ที่ได้รับมาจับจ่ายใช้สอย เงินส่วนที่เหลือจากการจับจ่ายใช้สอยในชีวิตประจำวันจะนำมาชำระหนี้สินที่มีอยู่ในปัจจุบันจึงไม่มีเงินเหลือที่จะออม ผู้ที่ไม่มีหนี้สินหรือผู้ที่มีเงินเหลือจากการชำระหนี้สินเท่านั้นถึงจะมีเงินเหลือออม

ข้อเสนอแนะเพื่อการนำผลการวิจัยไปใช้

1. เป็นแนวทางในการรับมือกับสถานการณ์โรคระบาดที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

2. สามารถนำผลงานวิจัยไปใช้ประโยชน์ทางวิชาการต่อไปได้ เช่น หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สามารถนำข้อมูลที่ได้รับไปกำหนดนโยบาย และเป็นแนวทางในการแก้ปัญหา

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยด้านอื่นๆ ที่อาจมีความสัมพันธ์กับ รายได้ ค่าใช้จ่าย หนี้สิน แลเงินเก็บของครัวเรือน

2. ควรเพิ่มพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษาวิจัย เพื่อเปรียบเทียบความเหมือนและความแตกต่างให้ชัดเจนมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

ชานียะฮ์ ช่างวัฒนกุล. (2559). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการออมของประชาชนจังหวัดสตูล.** สืบค้นเมื่อ 10 กรกฎาคม 2563, จาก https://core.ac.uk/download/pdf.

ธนาคารแห่งประเทศไทย. (2563). **กิจการเสี่ยงและมาตรการดูแลภายใต้ผลกระทบของ โควิด-19** สืบค้นเมื่อ 12 ตุลาคม 2563, จาก https://www.bot.or.th/Thai.

ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2556).**กลุ่มตัวอย่างได้จากการสุ่มจากประชากร ตามตาราง Taro Yamane** สืบค้นเมื่อ 29 มิถุนายน 2563, จาก http://dspace.bru.ac.th/xmlui.

ภัทรพร กิจชัยนุกล. (2556). **ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่าใช้จ่ายของประชาชนในกรุงเทพมหานคร.** สืบค้นเมื่อ 28 มิถุนายน 2563, จาก http://libdcms.nida.ac.th/thesis6/2556

ยรรยง ไทยเจริญ และคณะ. (2563). **สถานการณ์เศรษฐกิจภาคครัวเรือนไทย.** สืบค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2563, จาก https://www.bangkokbiznews.com/blog/detail/651317.

ลลิตา บุดดา. (2559). **หนี้ภาคครัวเรือนกับวัฏจักรธุรกิจไทย.**สืบค้นเมื่อ 3 กรกฎาคม 2563, จาก http://ethesisarchive.library.tu.ac.th/thesis/2016.

สถาบันวิจัยเศรษฐกิจป๋วย อึ๊งภากรณ์. (2563). **ครัวเรือนเกษตรไทยในวิกฤติโควิด-19.** สืบค้นเมื่อ 3 กรกฎาคม 2563, จาก https://www.pier.or.th.

สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2562). **มาตรฐานสถิติ.** สืบค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2563, จาก http://www.nso.go.th/sites/2014.

สำนักงานที่ปรึกษาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2563). **COVID-19 กับผลกระทบ โอกาสในวิกฤต และ โลกหลังโควิด.** สืบค้นเมื่อ 3 กรกฎาคม 2563, จาก http://ost.thaiembdc.org.

องค์การบริหารส่วนจังหวัดตาก. (2561).**จำนวนประชากรภายในจังหวัดตาก พ.ศ. 2561.** สืบค้นเมื่อ 9 มิถุนายน 2563, จาก http://www.takpao.go.th/cliniccenter.

อนุวัต สงสม. (2552). **เศรษฐกิจของภาคครัวเรือนจังหวัดปัตตานี ภายใต้สถานการณ์ความไม่สงบในพื้นที่ภาคใต้.** สืบค้นเมื่อ 28 มิถุนายน 2563, จาก https://so03.tci-thaijo.org/index.php.